

Käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestämisohje

Hyväksytty Kennelliitossa 12.12.2019.
Voimassa 1.1.2020 alkaen.

1. Yleistä

Järjestämisohjeen toimenpiteet ja asiat on sekä laadittu että kuvattu siten, että käyttäytymisen jalostustarkastus olisi mahdollisimman hyvin toistettavissa tapahtumakerrasta toiseen. Järjestämisohje on laadittu noudatettavaksi Suomen Kennelliiton pätevöimille jalostustarkastajille, vastaaville toimitsijoille sekä tarkastusten järjestäjille. Järjestämisohjeen noudattamisesta vastaavat tapahtumapaikalla käyttäytymisen jalostustarkastaja, vastaava toimihenkilö ja tarkastuksen järjestäjä.

2 Osallistumisoikeus

Jalostustarkastukseen voivat osallistua Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastusohjeen mukaiset koirat.

3 Järjestäjä

Käyttäytymisen jalostustarkastuksen voi järjestää rotujärjestö, rotuyhdistys tai rotukerho. Järjestäjä on velvollinen noudattamaan käyttäytymisen jalostustarkastuksesta annettuja ohjeita. Järjestäjä voi ottaa tapahtumaan arvioitavaksi rotuja, joilla on olemassa Kennelliitossa hyväksytty ihanneprofiili. Rodut, joilla on Kennelliitossa hyväksytty ihanneprofiili, arvioidaan virallisesti, jolloin koiran tulos on julkistettavissa Kennelliiton tietojärjestelmässä.

Eri rotuja edustavat järjestöt tai yhdistykset voivat järjestää jalostustarkastuksen yhdessä. Tällöin tahot vastaavat yhdessä sopien tapahtuman järjestämisestä. Tiedot tapahtumasta ja sen toimihenkilöistä tulee toimittaa Kennelliittoon 30 vrk ennen tarkastusta.

4 Toimihenkilöt

Käyttäytymisen jalostustarkastuksen toimihenkilöt ovat Kennelliiton jalostustarkastusohjeen ja Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksen koulutusohjeen mukaiset henkilöt; käyttäytymisen jalostustarkastajat, vastaava toimitsija sekä avustavat henkilöt.

Tarkastuksessa tarvitaan kahden jalostustarkastajan ja vastaavan toimitsijan lisäksi avustavia henkilöitä. Avustavat henkilöt ovat järjestävän tahon nimeämiä henkilöitä, jotka toimivat ja ovat kykeneviä toimimaan vastaavan toimitsijan ohjeistamalla tavalla koko tarkastuspäivän ajan. Avustavia henkilöitä tulee olla riittävästi kaikkien kohdan 3.2.4 tehtävien hoitamiseen. Järjestävän tahon on huolehdittava, että avustaville henkilöille on saatavilla tarpeen mukaan myös varahenkilöitä.

Tarkastuksessa tulee olla vähintään yksi nimetty tarkastettavan rodun yhdistyksen edustaja, jonka tehtävänä on kunkin koiran arvioinnin jälkeen verrata koiran saamia arvioita rodun ihanneprofiiliin sekä määrittää ja julkaista koiran tulos. Yhdistyksen edustaja/-t eivät saa olla jäävejä tehtäväänsä.

Mikäli rotuyhdistys päättää nimetä toiseksi jalostustarkastajaksi henkilön, joka ei ole Kennelliiton pätevä jalostustarkastaja, tulee tästä tiedottaa päteväidylle jalostustarkastajalle viimeistään 14 vrk ennen tarkastusta.

4.1 Toimihenkilöiden tehtävät ja vastuut

4.1.1 Pätevyity käyttäytymisen jalostustarkastaja

- hyväksyy käyttäytymisen jalostustarkastuksen radan ja puitteet
- huomioi koiran esitietolomakkeen tiedot koirasta ennen arvioinnin alkua
- kirjaa jalostustarkastuksen arvostelut ohjeiden mukaisesti
- kahden Kennelliiton pätevöimän jalostustarkastajan arviot ovat kollegiaalisia
- jos toinen tarkastaja on rotuyhdistyksen nimeämä, mutta ei Kennelliiton pätevä, arviot
- suoritetaan kollegiaalisesti, mutta pätevyity tarkastaja vastaa suoritetusta arviosta

4.1.2 Rotuyhdistyksen nimeämä jalostustarkastaja

- on Kennelliiton jäsen
- täysi-ikäinen
- on fyysisiltä ominaisuuksiltaan ja yhteistyökyvyiltään soveltuva tehtävään
- riittävä koirakokemus koirien reaktioiden ja eleiden havainnointiin
- perehtyy jalostustarkastuksen suoritusohjeeseen sekä arviointilomakkeeseen ennen tarkastusta
- mikäli jalostustarkastuksessa on useampia rotuja, voidaan kullekin rodulle nimetä oma rotuyhdistyksen nimeämä tarkastaja
- jos toinen tarkastaja on rotuyhdistyksen nimeämä, mutta ei Kennelliiton pätevä, arviot suoritetaan kollegiaalisesti, mutta pätevyity tarkastaja vastaa suoritetusta arviosta

4.1.3 Vastaava toimitsija

- vastaavana toimitsijana voi toimia ainoastaan Kennelliiton pätevä henkilö
- on läsnä koko tarkastuksen ajan
- varmistaa, että jalostustarkastus järjestetään ohjeiden mukaisesti ja että paikalla on tarvittavat varusteet sekä riittävästi avustajia
- hallitsee kaikki avustajien tehtävät ja opettaa paikan päällä muut avustajat tehtäviinsä
- vastaa radan rakentamisesta
- toimii käyttäytymisen jalostustarkastuksessa koiraä käsittelevänä avustajana osioissa 1 (ihmisen kohtaaminen) ja 2 (käsittely)
- opastaa järjestävää tahoa tapahtuman järjestelyissä

4.1.4 Avustavat henkilöt

- ovat järjestävän tahon nimeämiä ja toimivat vastaavan toimitsijan antamien ohjeiden mukaisesti. Perehtyvät tarkastuksen kulkuun ja ohjeisiin ennen tarkastuspäivää.
- henkilöiden tulee suoriutua fyysisesti annetuista tehtävistä
- henkilöiden tulee olla tapahtumapaikalla vastaavan toimitsijan määräämällä hetkellä ennen ensimmäisen arvioinnin aloitusta perehtymässä annettuun tehtävään
- avustavat seuraavissa tehtävissä:
  - koirien esitietojen kerääminen
  - koirien tunnistusmerkinnän tarkastaminen

- tarkastuksessa pallonheittäjänä, äänen tekijänä sekä ihmisryhmissä avustaminen (tähän tarvitaan vähintään kuusi henkilöä)
- yleisön ja koiranohjaajien opastaminen
- vieraskoiran ohjaajana toimiminen
- avustavan henkilön oltava kulloinkin arvioitavalle koiralle ”tuntematon” (ei omistaja, hoitaja tai kasvattaja)

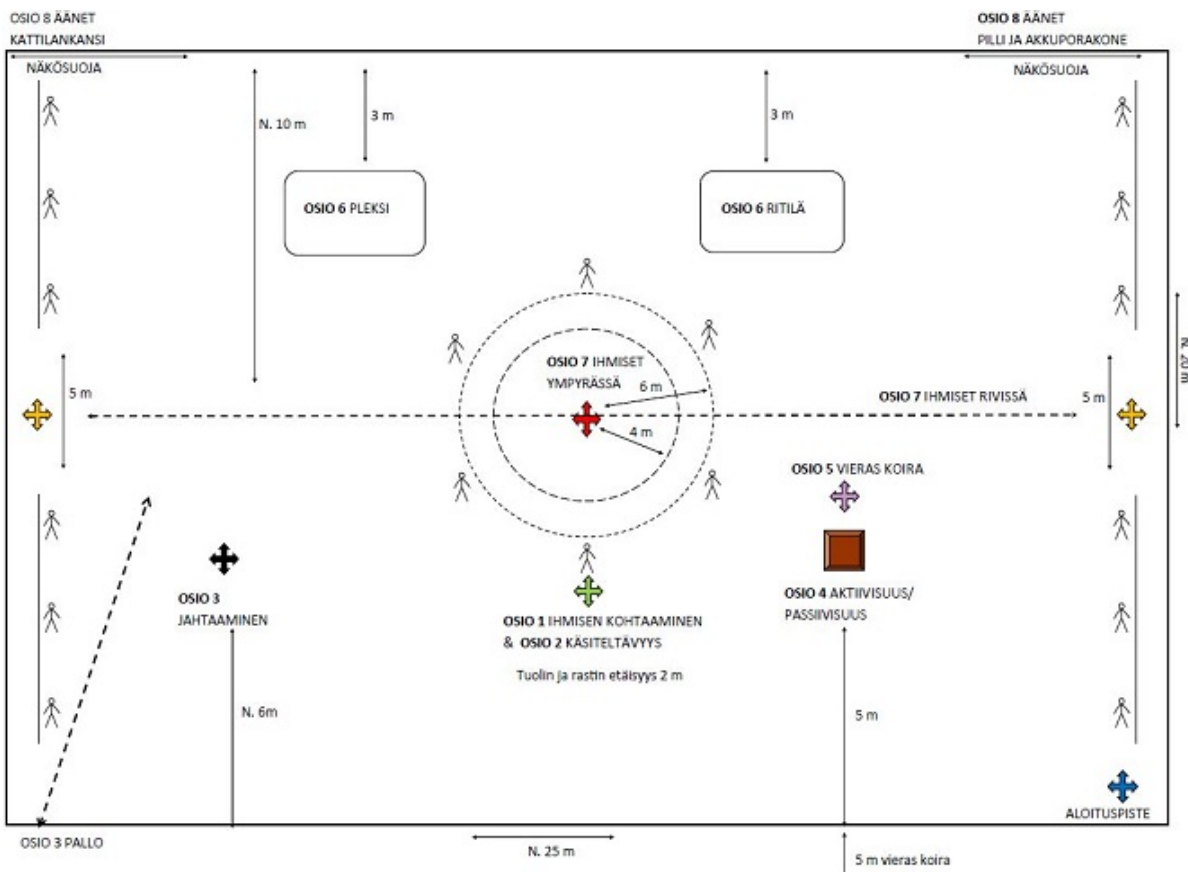
4.1.5 Rotuyhdistyksen nimeämä arviointituloksen käsittelijä

- vastaa siitä, että rodun virallinen ihanneprofiili on nähtävillä tapahtumapaikalla ja osallistujien sekä toimihenkilöiden saatavilla. Tuntee profiilin merkityksen sekä rodun jalostustavoitteet, joihin ihanneprofiililla pyritään, ja näin ollen osaa antaa neuvontaa ja opastaa tulosten tulkinnessa.
- Vertaa koiran saamaa arviointitulosta rodun ihanneprofiiliin ja julkaisee koiran saaman tuloksen
- mikäli jalostustarkastuksessa on useampia rotuja, voidaan kullekin rodulle nimetä oma arviointitulosten käsittelijä
- Voi olla sama henkilö kuin jalostustarkastaja tai vastaava toimihenkilö tai avustava henkilö

5 Tarkastuspaikka

Tarkastuksen järjestäjä varaa tarkastusta varten sopivan hallitilan tai kentän. Tarkastus tulee suorittaa rauhallisessa tilassa (halli) tai kentällä, jossa alueen ympärillä tai lähellä ei ole häiriötekijöitä, kuten muita koiria, ihmisiä tai peilejä. Tilan tai kentän pitää olla sellainen, että tarkastusosioiden etäisyyksien minimimitat täyttyvät (ratapiirros). Hallitilassa ei saa olla sellaisia tolppia tai näköesteitä, että arvioitsijat ovat estyneitä näkemästä koira ja toisaalta, että koira pystyy esteettömästi näkemään kentän tapahtumat.

Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ratapiirros

6 Tarkastuksen välineistö

Tarkastuksen järjestäjä vastaa tarkastuksessa tarvittavasta välineistöstä.

- mikrosirun lukulaite + varaparisto
- tarkastettaville koirille sopivan vahvuinen sileä, tavallinen 1,8–2 m pitkä nahkatalutin, jossa on hyvin erottuvat teippimerkit käsilenkissä ja 80 cm:n päässä lukosta
- tarkastajille: pöytä, tuolit, kirjoitusvälineet, tarkastuslomakkeet ja -ohjeet
- käsipyyhkeitä, käsien desinfiointiaine
- ensiaputarvikkeet
- sekuntikello
- rullamitta/lasermitta vähintään 6 m
- varalle erikokoisia solkikaulapantoja
- tuoli avustajalle (osio 1, tuolin tulee olla sellainen, että siitä on helppo nousta ylös ilman tukea)
- kehänauhaa alueen rajaamiseen
- leveää teippiä kehänauhan kiinnittämiseen sekä paikkojen merkitsemiseen (eri värejä). Ulkona merkinnät tehdään esim. merkintämaalilla.
- 2 sermiä tai muuta ihmisen peittävää näköestettä
- 4 kompostiverkkoritulää (kooltaan sellainen, että koira mahtuu vaivatta seisomaan alustan päällä)
- akryylilevy/pleksi vähintään 1 m x 1 m (kooltaan sellainen, että koira mahtuu seisomaan alustan päällä)
- akkuporakone + vara-akku tai laturi
- vappupillejä tai vastaavia
- kattilankansi halkaisija 23–26 cm
- vasara, kädensija pehmustettu esim. teipillä
- tarkastettaville koirille sopiva kevyt liina 10 m
- 2 palloa, halkaisija 8-15 cm (pallon tulee mahtua turvallisesti koiran suuhun)
- tarkastettavien koirien lukumäärän verran pallon peittäviä paloja frotee- / teddykangasta (tai vastaavaa) sekä kangassuikaleita tai nauhanpätkiä niiden kiinnittämiseen
- 2 kpl pitkiä takkeja tai sadeviittoja
- 2 kpl sateenvarjoja (normaaleja varrellisia)
- 2 kpl isoja lierireunaisia hattuja
- tarvittaessa kyltti: ”Testi meneillään, älä tule.”

Mallikuvia varusteista

Avustajan asuste osiossa 7.3.

Pallon päällystäminen kankaalla osiossa 3.
Pallo voi olla myös sileäpintainen.

7 Tarkastuksen vieras koira

Tarkastuksen kohdassa 5. tarvitaan arviointia varten eriotuisia, tarkastuksen ulkopuolisia koiria. Koiran tulee olla samaa sukupuolta ja suunnilleen samankokoinen kuin testattava koira. Koiran on oltava rauhallinen, ei vieraskoira-aggressiivinen ja helposti (ilman suurieleistä houkuttelua) sitä taluttavan henkilön hallittavissa. Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi testattavaan koiraan.

Vieraskoirana voidaan käyttää tarkastukseen osallistunutta koira sen jälkeen, kun koira on suorittanut oman tarkastuksensa (esimerkiksi silloin, kun tarkastuksessa on useita rotuja).

Mikäli rotu on hyvin pieni tai hyvin suuri, jolloin vastaavan kokoista toisen rodun edustajaa voi olla vaikeaa löytää, voi rotuyhdistys pyrkiä vakioimaan tietyn rodun vieraskoiraroduksi.

8 Tarkastuksesta tiedottaminen, ilmoittautumiset ja dokumentointi

8.1. Tarkastuksesta ilmoittaminen Kennelliittoon

Tarkastuksesta ilmoitetaan Kennelliittoon 30 vrk ennen tapahtumaa Kennelliiton ohjeistamalla tavalla. Ilmoitettavia asioita ovat:

- kumpi Kennelliiton jalostustarkastuksista on kyseessä eli käyttäytymisen ja/tai ulkomuodon jalostustarkastus
- rotu, jolle tarkastus on avoin
- tarkastuksen järjestävän yhdistyksen/yhdistysten tiedot
- päivämäärä

- paikkakunta
- tieto siitä, järjestetäänkö tarkastus sisä- vai ulkotiloissa
- vastaavan toimitsijan nimi
- jalostustarkastajien nimet (ja yhteystiedot, kun kyseessä on rotuyhdistyksen nimeämä tarkastaja)
- arvioinnin tarkastajan nimi ja yhteystiedot
- tarkastustulosten tallentajan nimi ja yhteystiedot
- järjestäjän yhteyshenkilön yhteystiedot

8.2. Tarkastuksesta tiedottaminen koiranomistajille sekä ilmoittautuminen

Rotujärjestö ja/tai -yhdistys tiedottaa tarkastuksesta koiranomistajille omien ilmoituskäytäntöjensä mukaisesti. Tarkastukseen ilmoittautuvalla koiranomistajalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus tutustua rodun ihanneprofiiliin sekä käyttäytymisen jalostustarkastukseen liittyviin ohjeisiin ennen ilmoittautumista. Järjestäjän on siis suositeltavaa ohjeistaa ilmoittautujat tarkastusta käsittelevän ohjeistuksen pariin (esim. jakamalla linkit Kennelliiton internetsivuille).

Tarkastukseen ilmoitettavalle koiralle on omistajan toimesta tilattava Kennelliiton Omakoira-palvelusta ennakkolähete. Lähete on oltava tilattuna viimeistään ennen koiran suorituksen alkua.

8.3. Tulosten julkaiseminen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä

Jalostustarkastuksen tulos julkaistaan koirakohtaisissa tiedoissa Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä, jota varten koiranomistaja on tilannut sähköisen lähetteen Omakoira-palvelusta. Tulostiedoissa kerrotaan, onko jalostustarkastus koiran osalta suoritettu, keskeytetty vai hylätty. Tämän lisäksi koiran arviointilomake tallennetaan PDF-muodossa tulostiedon oheen. Koiran tulos voidaan julkaista aikaisintaan tunti sen jälkeen, kun tarkastus on päättynyt.

8.3.1. Tulosten tallentaminen Kennelliiton jalostustietojärjestelmään

Tarkastustulosten tallentaminen Kennelliiton tietokantaan tapahtuu Kennelliiton ohjeistamalla tavalla. Tallennuksen voi tehdä käyttäytymisen jalostustarkastaja, vastaava toimitsija tai rotuyhdistyksen tai -järjestön siihen nimeämä henkilö.

Koiran arviointilomake voidaan tallentaa Kennelliiton jalostustietojärjestelmään ainoastaan silloin, kun lomakkeessa ei ole näkyvillä yksityishenkilöiden nimiä, yhteystietoja tai jäsennumeroita. Lomakkeessa tulee kuitenkin näkyä jalostustarkastajien ja tunnistusmerkinnän tarkastajan nimet.

Tulosten tallentaminen jalostustietojärjestelmään tulee tehdä viikon kuluessa tarkastuksesta.

9 Rodun ihanneprofiili ja arviointituloksen määräytyminen

Ihanneprofiili on rotujärjestön määrittelemä ja se pitää sisällään rotumääritelmään ja rodun käyttötarkoitukseen perustuvat toivotut (I eli ihanne), hyväksyttävät (N eli neutraali) ominaisuudet/reaktiot eli mitkä ovat tavoitteet, joihin rodun osalta pyritään. Profiiliin määritellään myös ne ominaisuudet/reaktiot, jotka eivät ole rodun jalostustavoitteen mukaisia, joita ovat ei-toivottavat (E) ja hylätyt (H) ominaisuudet. Määrittelemättä voidaan jättää vain ne ominaisuudet, joilla ei ole jalostuksellista merkitystä, mutta joista halutaan kerätä tietoa.

Ei-toivottavat ominaisuudet ovat sellaisia, etteivät ne välttämättä sulje koiraa kokonaan pois jalostuksesta, mutta joiden osalta rotujärjestö antaa suosituksen partnerin valinnasta. Hylätyn arvion saaneita koiria ei tulisi käyttää jalostukseen, ellei rotujärjestö toisin ohjeista. Eli rotujärjestö määrittelee ihanneprofiilissa jokaisen arvioitavan osa-alueen vaihtoehdot joksikin näistä neljästä vaihtoehdosta (I, N, E tai H).

Kun ehdotus rodun profiilista on valmis, tulee se toimittaa JTT:n alaiselle käyttäytymisen jalostustyöryhmälle kommentoitavaksi. Työryhmä huomioi erityisesti profiilin arkuutta ja aggressiivisuutta kuvaavat kohdat. Työryhmän kommentit ja ehdotukset toimitetaan rotuyhdistykselle tai -järjestölle. Työryhmä suosittaa, että annetut kommentit huomioidaan ja niitä hyödynnetään päätettäessä käyttöönotettavasta profiilista. Selvästi Kennelliiton yleisen jalostusstrategian tai Suomen eläinsuojelulain vastaiset tai ympäristölle vaaralliset ominaisuudet on kuitenkin aina merkittävä hylätyiksi.

Kun rotujärjestö on huomionnut saamansa kommentit ja tehnyt päätöksen profiilista, tulee käyttöönotettava profiili toimittaa Kennelliittoon käyttöönottopäivämäärällä merkittynä. Kennelliitossa profiili vielä katselmoidaan, kommentoidaan ja lopuksi hyväksytään rodun virallisena profiilina ennen käyttöönottoa. Rodun virallisia käyttäytymisen jalostustarkastuksia voidaan järjestää vasta, kun profiili on Kennelliitossa hyväksytty ja rotujärjestö on julkaissut rodun ihanneprofiilin.

Mikäli myöhemmin on tarvetta tehdä muutoksia profiiliin, niin muutosehdotukset tulee toimittaa käyttäytymisen jalostustyöryhmälle kommentoitavaksi. Työryhmän mahdollisesti tekemien kommenttien jälkeen, päivitetty profiili voidaan hyväksyä viralliseksi profiiliksi päivityspäivämäärällä merkittynä.